

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nologu sve pokvari.“ Naveden pedevica.

Iskri svakog šteta i petka
o podne.

Netakani dopisi se ne vraćaju,
nepodpisani nećikaju, a ne-
frankirani neprimaju.

Preplate za poštino: stoji:
12 K u obće, na godinu
6 K za sejalak }
ili K 6—, odn. 3— na
pol godine.
Istvan carinov vje postrepa
Pisla i šteta se u Pali.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u
Puli, toli istvan let.

Uredništvo se nalazi u ulici:
Ginla br. 5 to prima stranke;
ovim nečaje i svitka svaki dan
od 11—12 sati prije podne.

Oglas, pripisana itd.
iskanja i računaju se na temelju
bitnog cilnika ili po dogovoru.
Novci za predbroju, oglaš itd.
saju se naplatom ili polo-
sivom pošt. Stedionice u Beču
na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno sa-
načiti ime, prezime i najbližu
poštu predbrojnika.

Tho list na vrijeme ne primi,
naka: to javi odpravničku u
stvorenom pismu, za koji se
ne plaća postarina, ako se izvana
napise »Reklamacija«.

Celoveog računa br. 847.849

Telefon listare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavaatelj: Stjepo Gijvić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Drzovita provala!

Neradi se o kakvoj provali tatova ili razbojnika, koji nose glavu u torbi, već o provali uglednijih tobož i naobraženih ljudi — u tuđi posjed. Takva provala mogla se dogoditi jedino u Italiji, gdje se događaju danomice nečuvane stvari — u toj domovini mafije, malavite, anarhizma i inih nagorih zločina i opasina. Takva provala dogodila se ovaj put u srcu Italije, u vietnom gradu, u Rimu, pred licem najviših svjetskih i vojničkih oblasti sjedinjene Italije.

Usred biologa dana dne 29. augusta o podne, provalili su dalmatinsko-istarski talijanski sa zastavom na čelu u prostorije zavoda sv. Jeronima našav glavna vrata otvorena. Unišav u zavod zaposjednuše uredake prostorije. Na pitanje ravnatelja zavoda g. dra. Pazmana, što tuj traže, odgovori mu hrvatski negat nek i Tito Alacevich, da su došli kao članovi kongregacije sv. Jeronima, da je on predsjednik kongregacije, te da su zaposjeli kao takovi palaču sv. Jeronima.

Ravnatelj g. Pazman dade na to pozvali javne redare, koji rekoh, da oni nemogu tuj ništa, da je to posao svjetskih tribunala. Redari otiđoh ostaviv na licu mjesta jednog činovnika, koji je imao pazili na red.

Zatim izviesiše ti nazovi-Dalmatinci zastavu Dalmacije na prozor zavoda, pedoh oko stolova i započeh gostbu u prostorijah zavoda sv. Jeronima.

Za vrijeme gostbe predloži Alacevich, kao predsjednik, da se izreče zdravica kraljevskim suprugom Italije, i da im se šalje u Raccogni brzojavni pozdrav. Brzojavka, oduševljeno pozdravljena, bijaše odmah odasлана. Ona glasi:
Njih. Velič. kralju i kraljici
Raccogni.

Dalmatinci, nastanjeni u Rimu, za zaposjednuše danas svoj zavod sv. Jeronima. Odašilju

smierni poklon kraljevskom paru u ime ciele Dalmacije, baštiniče dravnog Ilirija, tog prvorođjenca Italije.

Isti Alacevich predloži zdravicu lavu XIII, jer je isti nedavno izjavio kanoniku Vitichu, da on hoće, da ne bude ukinuta ni kongregacija ni kapitol sv. Jeronima. Konačno bijaše odasлана sliedeća brzojavka načelniku Zadra, kojom se javlja dalmatinsku pobjedu:
„Odvjetnik Ziliotto, načelnik u Zadru.

Dalmatinci, nastanjeni u Rimu zauzeše danas zavod sv. Jeronima izviesivši zastavu Dalmacije. Veselci se pobjedi, pozdravljaju Zadar, tvrdjavu talijanske prosvjete u Dalmaciji“.

Istoga dana poslije podne dođe u zavod sv. Jeronima jedan savjetnik austrijskog poslanništva kod sv. Stolice. Tuj je viećao sa ravnateljem Pazmanom. Iza toga zamolio je Pazman Tita Alacevicha, da dodje u njegovu sobu. Alacevich podje. Austrijski zastupnik zapita prijazno Alacevicha, što se je dogodilo. Alacevich odvrati: Tko ste vi? Pošto je kazao poslanički savjetnik tko da je, reče mu Alacevich, da su si Dalmatinci prisvojili svoja prava.

Austrijski zastupnik opazi nato: zar neznate dakle, da je ovaj zavod pod zaštitom Austrije?

Alacevich odgovori: ovaj zavod nije pod ničijom zaštitom, jer je on autonomna institucija, neodvisna, samostalna.

Austrijski zastupnik zapita na ljutito: Tko zapovjeda dakle ovdje?

Alacevich odgovori: Ja kao predsjednik kongregacije.

Zastupnik odvrati dignutim glasom: Vi nezapovjedate baš ništa!

Alacevich odgovori: Vi neimate prava dizati glas ovdje, u mojoj kući! Opetujem Vam, ovdje zapovjedam ja!

Na to otiđe savjetnik iz zavoda.

Dalmatinci prespaše u zavodu sv. Jeronima provaliv i u druge sobe.

Austrijsko poslanništvo upravilo je diplomatski prosvjed na talijanku vladu.

Klerikalni listovi (u Rimu) pripoviedaju dogodjaj bez tumačenja.

Dalmatinska se zastava vije uvijek na vratih zavoda.

Ovaj popis donasamo u vjernom prevodu iz talijanskih listova.

Čitejuć ga u izvorniku činilo nam se, kao da čitamo potresni odlomak kakvog kriminalnog romana, koji se razvija tamo negdje u abručkih sumah. Čela abručkih briganta navalila sa crvenom zastavom usried bieleg dana na palaču kojeg bogatog posjednika, provali u njegov stan; haram-baša kuburom u ruci zagrozi se kućegospodar u hravpim glasom: heci o vita! (novac ili život). Prestrašeni gazda, kojemu je miliji život, nego li novac, izruči brigantom sve. Ovi, nezadovoljni posve bogatim plienom, zaposjednu oko gospodskog stola u sjajnoj dvorani te, nalože kućegospodar, da ih gospodski podvori. Zapovjed nepozvanih gostova izpuni se bezodvlačno. Briganti se najedoh i napiše do mile volje, te odlaze zagroziv se prije gospodar, da nesnije o događaju ni pisnuti — ako mu je mila na ramenih glava.

Prispodobimo ovu provalu abručkih briganta u palaču kojeg bogataša sa provalom dalmatinskih odpadnika i izdajica u palaču sv. Jeronima, pak čemo naći veliku sličnost između jednog i drugog dogodjaja. Razlika može biti samo ta, što se u Abručih zbivaju onakvi dogodjaji većinom po noći, što tamo provaluju briganti okrabuljeni i što su abručki briganti izmet ljudskog društva, bez ikakve naobrazbe i prosvjete. Oni neimaju ništa zajedničkog sa našimi narodnima hajduci, koji bijahu više junaci i odmetnici, nego li od zanata razbojnici. Usried biela dana provališe dalmatinski odpadnici usried Rima u tuđi

posjed! Tuj zaposjedoh kao u vrijeme rata: neprijatelju silom oletu tvrdjavu. Ustoličiv se samovoljno, neće da slušaju ni kućegospodara, ni zastupnika velevlasti, koja vrši pravo zaštite nad zavodom! Zatim se daju na gočenje, pak na gorvancije, čestitaju brzojavno kralju i kraljici Italije javljajuć im, kako je nakon junatke borbe pala u ruke tvrdja sv. Jeronima. Pozdravljaju kralja Viktora Emanuela, šaljuć mu smierne poklone u ime ciele Dalmacije!

A što na to talijanske oblasti, talijanska vlada, vlada saveznice Austro-Ugarake? Ništa! Ta, šta bi ona ni mogla proti onim, koji pozdravljaju kralja Viktora Emanuela u ime ciele Dalmacije! Zar nije dosta, da je poslala u zaposjednuti zavod par redarstvenika, koji su hladno izjavili, da oni tu neimaju posla, da je to posao svjetskih tribunala? Dosta, dapače i previše! Dalmatinski pobjednici imali su dapače pravo tražiti od rimske vlade, da im dade na počast zvoniti u glasovito zvono na Campidogli-u i topove grmiti sa tvrdjave sv. Anđelja. Da, Italija je učinila svoju dužnost napram junackim pobjednikom u tolikoj mjeri, da neznajnoj saveznic Austro-Ugarskoj i zaštitnici zavoda sv. Jeronima netreba ni perom maknuti.

Što će dalje biti, javiti ćemo. Za danas konstatiramo, da su gori izloženim hajdučkim nahrupom osramočena tri faktora:

I Sveta Stolica, koja je u prijašnja vremena više puta preustrojila zavod sv. Jeronima u Rimu, a sada je imala također pravicu preustrojiti taj zavod, koji je bio osnovan za Hrvate, uvijek služio hrvatskim interesima, da sada u prosvjetna vremena služi novim potrebama hrvatskog naroda: višoj naobrazbi hrvatskoga svećenstva. To je sv. Otac Papa imao pravo učiniti, a sramota je, da šaka divljaka može, ma i časovito njegove intencije

slabo financijalno i materijalno obezbiedjen, a u takvom stanju odakle da smogne i novaca jošte i za to!?

VI.
Jošte nam preostaje, da koju rekne mo o onima, koji ostavljaju u 12. godini školu, sretni i blaženi, što se ne moraju više u nju povratiti.

Ova perioda, koja sada nastupa, pa sve do zriehosti, je najopasnija. Ona je kadra uništiti sve ono, što je učitelj od 6. do 12. godine, mukom nastojao polučiti. Pa čemu se onda učitelj toliko napinjao, čemu li je diete onoliko godina pohadjao školu? Pa da se i tome zlu doskoči, to se mlađeh absolutno ne bi imnila u tolikoj mjeri prepustati sama sebi. Jer, to je ono doba, u koje bi se ona što ozbiljnije imnila pripremati za svoj budućni život, o kome liepo kaže naš neumrl Senca:

„Pune trnja nač čas pute,
„A kraj puta vrebaju te
„Zasjednice zmije ljute“.

(Nastavak slijedi.)

PODLISTAK

S kojih razlega gube mnoga djeca volju za nauku, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljaju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak.)

Nu za to treba, da se nastoji, da naša školska osnova ne bude „more neizcrpivosti“, koju učitelj ne bi bio kadar ni uz svu svoju dobru volju djeci podati i začiniti tako, e bi ono ne samo „znali“, već to, da i u njima ukorijeni, da uporavljaju, da im, što se kaže, u krv predje. A može li učitelj tako postupati, dok ona — osnova — kao takva postoji, kad on sa strahom očekuje, da mu ne brene koji od nadležnika njegovih u školu, te uzevi sedmičnu knjigu — ne pitajući za okolnosti — reče karajućim glasom: Vi niste iscrpili ono, što osnova prepri-

suje! Utjeci se učitelju — komu? — Osnova ne samo da ne bude „more neizcrpivosti“, nego je živo željeti i nastojati, da bude tako udešena, kako će odgovarati našim prilikam, u kojima se midanaske nalazimo. — A članke naše da budu tako udešene, kako će one što većina odgovoriti svojoj svrsi. — Da budu takove, kakve će što više djelovati — ne samo mjestimice — već svakim stivom, svakom prigodom, da budu sastavljene tako, kako će ih diete ne samo dok bude školskim obvezanikom uzeli u ruke, nego da ju bude s pijetetom i onda prihvaćao, kad ne bude više nad njim bilo učiteljevo oko. Te će postignut onda, kad budu sastavljene prama silvatljivosti djece; kad budu sastavljene tako, da uzmgnuo naći u njoj zdrave duševne hrane; kad budu sastavljene, da bude on našao u njoj ono, što njega zanima ...; kad budu sastavljene tako, da što, bolje odgovaraju — ne mjestim prilikama. (Jer tada bi trebalo, da svako selo imade, osobne članke), nego kad budu odgovarale barem prilikama i uvjetima

jedne ciele pokrajine naroda, koji u njoj žive; da mu budu jasno kazale prošlost njegovu naroda, a ne da mora to tek između redaka čitati. (Tužite se na školu, da neznatno dovoljno uzgajati patrioćna čustva, pogledajte vaše članke). — Jednom riječju, kad bude knjiga učila, uzgajala i upućivala, kad bude odasala miomirisom narodnog nam milja i kovilja. Za djecu je dobro tek ono, što je najbolje.

Željeli je i živo nastojati, da u narodnoj našoj školi bude pohadjanje što urednije; jer to je baš ono, što mnogo puta sprječava učitelja u njegovom radu. Dogodi se, da učitelju od šesdeset djece dodje u školu tri četvrtine, a često polovica, a i manje. Šta onda? To je vrijeme izgubljeno, koje se nadoknaditi ne može. A uz to odlučno zahtjevali, da se absolutno neizškoluju djeca, bez velike nužde, i to onda, tek ona, koja su dobro naučila barem čitati, pisati i računati. Isplosvatati ukinuće svake takse, koju bi morali obvezanici, dočieno njihovi roditelji — plaćati. Jer puk naš u Istri je i onako

krizati, podajuć dokaz svietu, da crkva u Rimu nije slobodna.

II. Dalje austrijska vlada, jer je u metropoli savezne joj države bio oskrvnrjen dom austrijskoga podanika, učinjeno mu nasilje i otet imetak od ljudi, kojim je prva srb podzdravit taljanskog kralja u ime ciele Dalmacije.

Vidili čemo, hoće li austrijska vlada znati zaštititi povriedjena prava svoga podanika u inozemstvu, hoće li se zauzeti za člana onoga njezinoga naroda, koji je plaćao trošak svezništva sa Italijom vlastitom ekonomičkom propašću i steći zadovoljstina za poniženje svoga poslanictva.

III. Osramočena je Dalmacija, gdje joj u Rimu profanirala ime četa razbojnika, oponasajuć urednike Figara i onoga Guarina u Parizu. Na Dalmaciji je, da podigne svoj glas.

Zemaljski odbor dalmatinski, stotina dalmatinskih občina, narodna meetingu, valja da obrane narodnu čast, da izjave, tko su i što hoće, da učine kraj arlekin-dama jednoga Tita Hala-cевичa.

U obćenitij travici, koja je zavladala medju taljanskimi listovi radi zavoda sv. Jeronima u Rimu, teško je naći ma u kojem od njih triznan, ozbiljan i nepristran sud o tom našem zavodu. Čim su dakle redji takovi nepristrani glasovi, tim su nam draži i milji. Draži su nam pako, ako dolaze od uvaženoga taljanskoga lista, komu su poznati točno najnoviji događaji u našem zavodu, i koji je na izvoru, te može biti o svemu najtočnije obavješćen. Takav list je rimski dnevnik „La voce della verità“ (glas istine), koji donša u svojem broju od 27. augusta na čelu lista veoma lep članak, kojim brani hrvatstvo rečenoga zavoda. Najprije spominje spletkenje poznatoga Alačevića i Popovića, te njihovo mučenje pojmovu o ilirstvu, slavensvu, dalmatinstvu, hrvatstvu itd. U članku spominju se mnogi dokumenti iz raznih prošlih stoljeća kao nepobitni dokazi, da je zavod sv. Jeronima osnovan samo za hrvatski narod, te kako su se u taj zavod primali samo ljudi, koji su znali hrvatski. U članku nabrajaju se hrvatske zemlje, tumači se da „Schiavoni“ znači Hrvati. Dalmatin i Istran nisu oznake narodne, nego samo etnografske. Hrvat ima pak narodno značenje i etnografsko, te je u narodnom smislu ime, koje obuhvaća sav narod, koji već dvanaest stoljeća živi u Dalmaciji. Dalmati i Croatia ne označuju razne narode ni po pasmini ni po jeziku. U članku se dokazuje raznim bulami i drugim spisi, da je zavod sv. Jeronima osnovan samo za hrvatski narod, živući u Istri, Dalmaciji, Hrvatskoj, Slavoniji, Bosni, Hrcgovini i Crnojgori. Na kraju članka čita se, da je mudrost Lava XIII. pretvorila zavod sv. Jeronima u kolegij za narod hrvatski: „per la nazione croata“. To je bila želja biskupa i hrvatskih katolikah. Oni, koji viču na taj čin, oni, koji sumnjice i kléveču, li da nemaju pojma o povjesti.

Kako brzjavljaju iz Rima, taljanska je vlada preuzela u svoje ruke upravu gostinjca sv. Jeronima te imenovala nekog odvjetnika Susca upraviteljem. Medjutim dok sud stvar rieši, da će morati i dr. Pazman maknuti se iz gostinjca, kao što su se usurpatori (Alačević i družba) već u subotu morali seliti, nakon što si našle stan, odnosno izriči vladinom povjereniku blagajnu i drugo.

Eto, tako se dočepala taljanska vlada — makar i privremeno — uprave zavoda, do kojeg neimade nikakvog prava.

Pozvana na pomoć proti provalnicima nu tuđe vlastništvo, došla je, te mjesto da bi napadnutoga branila, protjerala ga sa njegovoga vlastništva ujedno sa provalnicima. Tako se u Italiji zaštituje tuđe vlastništvo!

Što je austrijska diplomacija učinila u tom pitanju, nije poznato.

Vladin vrt u Štivanu (otok Cres.)

(Konac)

Izručenje u ciepanju nije teško, te je više stvar prakse. Otkrouman kao što je g. Trampuž odmah je to upoznao, te je u dogovoru s trčćanskim vladom otvorio bio u Krku minulog prolejša cjepovne tečajje za mužku i žensku mladost, posebice. Iz Štivanja su trojica tečajje polazila, a bi bilo za ciele više njih učestvovalo, da je vladina odluka u tom poslu peđe prijaveljena bila. Ali tu se radi o tom, da se Hrvati pouče, te negovorimo dalje. Tako je moglo svako selo po više mladeži poslati, a to tim lakše, što su polazili na državni trošak, navlaš ondje, gdje nisu imali prilike prije upoznatl se sa engleskim ciepanjem na suho, i sa onim na zeleno. Viečna hvala onomu, koji je izumio zeleni ciepl! Ordje pitamo g. dopisnika „N. Sl.“ koliko je osoba otišlo iz njegova mjesta na cjepovne tečajje u Krk? Jesu li dakle naši seljaci imali prilike i mogli se naučiti iz predavanja samoga g. Trampuža prije, pa i ljetos prije, nego je nastavio g. dopisnik onaj članak, potrebno cjepanje američke loze, odgovaramo odričesto da da. Ako se po kejjod nije onimi prilikama poslužio, i naučio cjepati, to neka sam sebi pripiše, i sdušno kaže: mogao sam znati, a neznam. Nije li tako?

Nemogu li podučiti u ciepanju američkog trjsja, koji već znadu one, koji neznadu? Ali se više od jednoga težaka nebi htjeo naučit, jer bi morao sam svoj vlograd cjepiti, te bi bolje bilo, da mu drugi tko, bio koji mu drago, badava cjepa. Čudne li želje! Ali tko će takova dobroćinca naći? Tko će se sam ponuditi? Nitko! Uzaludu iščete, moji dragi seljaci i tražite: Tko će nam cjepiti? Vi tražite, sla neznate. A tko će vam pomoći drugi, ako nečete sami? Vlada dava i uzdržl vrtao; dava ključice, dava žilavice, dava učitelja, pa vam nebi znao kazati hoće li ona i američku lozu vam posaditi, cjepati i uzgajati. Učite se — ta niste gospoda, ste težaci — cjepati, pa vam se nevalja nikomu klanjati. Tko će nam cjepiti? Molim vas, budete li sadili američka loze, tko će brati groždje, tko vino pripravljati i kapljicu piti, pravo je, da sam oko loze radi i sam da cjepa. Pa tko će bolje i pomnijivije vaš posao obaviti, nego li sam gospodar? Sami cjepajte, da, i vježbajte se u cjepanju, pa će te viditi, gdje ste dobro, a gdje pogrešno cjepali. Koji nemozte cjepati na pluto, na rafju, možo upotrobiti i žuk, i žukvu, i katramana prediva konoplja (štopu), dapače bijase slučajeva, koji su rabili i vuneno predivo (utak), pa su se ciepovi uhvatili, naime oni na zeleno. Takovi cjepovi neče bit racionalni i kako sadašnja vinogradarska znanost hoće, ali biti će ipak za nevolju dobri.

Zelimo Vam jošte nješto kazati, nu da nas ne čuje g. Trampuž, t. j. da možete loze cjepati i po staru, na procjep (spak). Taj cjep bit bio sada korak nazad, nu ništa zato: cjep je dobar, te se ulovi, kao i englezki cjep. A tko nezna cjepati na procjep? Svaki težak mora to znati; nije nov, je star, od davna. Seljaci ste svi vinogradari. Neizpričavajte se, i nekažite svietu najniži stepen znanja, da niti na procjep neznate cjepati. Nesramolite se, već cjepite kako znate. Sadite američku lozu i cjepite sami, makar i po staru, i negovorite: tko će nam cjepiti.

Slažemo se gosp. dopisniče, da nam vlada dađe gospodarsku školu čim prije bilo u Krku, bilo u Pazinu, u kojoj bi se mladež sposobna poučavala u svih granah gospodarskoga znanja radije, nego jošte drugih putujućih učitelja, jer će izučena mladež, sinovi naših seljaka, biti pravi rasadnici novih nazora i novih gospodarskih načela, koja će živiti i raditi za narod, te nas malo po malo gospodarski preporadjati. A dok dodjemo do takove

škole, putujućih učitelja držimo se, i savjet njihove ovršimo. Druge nam nije, nego unapredjavati se u vinogradarstvu, u kojem smo već prilčno upućeni, jer čemo s vinom namaknuti druge potrebe za život, kako je to i prije bilo, a uputio nas je u novom vinogradarstvu onaj toli zaslužni g. Trampuž. Taj učitelj je krašno priredio u vladinih i drugih krugovih dobro poznati vladin rasadnik američkih loza i voćnjak na „Kimpi“ kod Krka; ustrojio je druge vrtove, pa i onaj u Štivanu, koji je marljivo pohadjao, pregledavao, uređjivo i nije prepustio prilike, da pokaže praktički, kako se ima uređiti, tlo, gnojiti, saditi i gojiti američku lozu do četiri i više puta na godinu, u sniežnoj zimi, i u ljutoj vrućini, neštedeć kadkada ni svog života, ni nemareć za posljedice. Gosp. Trampuž je otac seljakom, koji ga veoma ljube i su mu veoma zahvalni za njegovu umna predavanja i za požrtvovnost njegovu. Dogodilo se je, da je seljaka vrtata obilazilo, zvao i moljakko gospodare, da ga dođu u stanoviti sat poslušati i naučiti razne poslove vinogradarske, najskoli toli zanimivo cjepanje. Imao je i od bližnjih sela slušaoca kada više, kada manje, te nisu tu blagodat gospodarske pouke uživali samo Štivanjari. Čitali smo i imali pojam o vinogradarstvu, ali prve napulke o gojenju američke loze dobili smo, moramo istinu kazati, od g. Trampuža, koji nas je rukovodio u priredjivanju vinograda kao brižljivi učitelj svoje poslušne djake. Hvala mu. Tako, šta je nam učinio, je i mnogim drugim.

Je li dakle potrebno za Creski otok, napose za ove seljake, jošte drugih učiteljskih sila, neka sudi, do koga stoji. Kažemo opet, vinogradarske pouke je bilo, i praktičnih tečajja svake godine po više puta, a to je dosta. Koristilo je mnogim, svim nije. I vladin vrtao u Štivanu je mnogim u mjestu i u bližnjih selih koristio, jer koliko je bilo na početku neistinam za američku lozu, za koju nisu vjerovali, da može kod nas roditi, toliko se pred tri godine probudilo oduševljenja, da se tuže, što malo žilavica dobivaju. Neznati li to, da raste broj gojitelja? Sa ono ujekoliko stolina, što su pojedinci do sada dobili, mogli su prokričiti put vinogradim od više tisuća loza. Nije li to ljepa stečevina? Kako se to dostignuti može, to seljaci dobro znadu, a mnogi se kažu, da, kajmo se, što nisu prije posegli za američkom lozom, i što već nemaju sada vina, kako će ga, ako Bog dađe, imati pisac ovih redaka, te Orlić i Vlakančić, skorom Jurjaci i Mužići i Muškardini i drugi iz Štivanja, manastiri u Nezinah i u Martinšćici, Martinšćici, na Beleju žup. I. Viličić, Vlakančići, Kumičići; na Zbišini Š. Benčin, osobiti gorljivi gojitelji američke loze; na Vrani, Mužići, Toići itd. Može se bez pretjeravanja kazati, da nema kućegarde u ovih i u drugih selih, koji nemaju po koju stolinu posadjenih američkih loza. Tako i mnogočastni Oteci konventualci iz Cresia imadu uzorne vinograde na svom imanju na Batojna, a posebi u gradu, a koje nismo spomenuli, neka nam oprostite, jer nismo imali svrhe imenovati, nego samo naimogred, vinograde. Za takovo proširenje američke loze ide jedino, i jedino zaslug g. Trampužu, te da njega ne bude, ne bismo ju danas poznavali. A što čemo od župne nadarbine u Valunu? Iz vladinog vrtu u Štivanu dobivala je badava nekoliko godina po više stolina žilavica ripariiae silvestris, koja tamo sa pohvalnim nastojanjem onog g. župnika Petra Volarića najbujnije uspijeva, te je prošle godine zavriedio dobru nagradu.

Izvor američkih loza bio je vladin vrtao u Štivanu, iz kojega se poprično od 7—10.000 loze monticulae, a od 6—700 loze ripariiae godimice izvede te svu tu silu loze porzideli seljakom, koji je traže. Za 5 godina svog obstanaka koje bistrourne oči nevide ljepje koristiti?

Iz šale, iz omalovaženja, pa i iz manjkave upute može se kazati, da iz vrtla ima malo koristi toli glede pouke, kolli glede produkcije američkih loza, ali sa činjenicami nemozte se šale zbijati, jer one jasno protivno govore. U toliko godina bila bi valjda i vlada uvidila i doznala — ima po komu — neradnost i svušenost onog vrtlara u Štivanu, te nije čekala, da tko u javnost preda svoje nestrukovno mnjenje na uštrb istih seljaka, koje hoće tobože da brani, štiti. Pošto je vrtao faktično koristan, osobitu su pažnju nanj obratili bili baš vladini muzevi, koji su ga osobno pohodili, kao g. c. kr. namjestnik Goče, savjetnik vinogradarskog odjela g. Frühaufer, pa vinogradarski činovnik g. Strekelj, koji su se pohvalno izrazili u vrtu i o njegovom ravnatelju g. Trampužu, o komu zapodješe govor, kujuć njegove vrline — zviede. Tako se ovaj vrtio dopao gosp. namjestniku, da je za nekoliko dana obećao podpora od K 130 godišnjih svakomu selu našem, gdje se bude podigao vinogradarski vrtao. Opet činjenica, da je vladin vrtao bio i može biti mnogo koristan.

Samo ime Trampuža jamči nam za vrštinu gospodarsku silu, a u nas napose za vinogradarsku silu, koji podržava „Gosp. Poučnik“ sa svojim učeniimi člancima, koji se rado čitaju. Biti će svakomu žao, koji ga lole poznaje, da prestaje biti ravnateljem ovog vladinog vrtu baš u času najzivauije pobude narodne za objubljenje i udomećenju američku lozu. Rekao je već ovomu vrtu s Bogom, ali nije, ni neće odkazati pouke i savjeta, koji se buđi nuć na koji način njemu uleklji, dapače bit će mu slast i radost, da biednomu narodu ikako pomogne. Sa g. Trampužom nastala je u nas nova doba k novomu životu. Prikvatimo ju, i čvrsto ju držimo.

To onim kojih zanima vladin vrtao.

DOPIŠI

Dubašnica na Rokovo 1901.

(Nastavak i konac.) Svega toga nespo-minjem, nego nastavljam: članovi mještroskoga školskoga vieća izjavili odlično za Petra Matanića, a občinski zastupnici i neobazirajući se na agitaciju, koju su uvijek naši Sarenjaci otvarali pomoću onih iz Poreča, prilikom svih izbora i zastupnički buduć se prikazalo sedam molitelja, izključili Radiča iz trojke, ako se nevaramo, sa 18 glasa protiva dva; od koje dvojice jedan bio je zaveden, a jedan Radičev rođjak, kojim zato nismo zamjerali.

Sad što će Radiči, što će oni u Poreču, što će stari Tončići? Sad nije preostalo nego provesti taljansko načelo: **osar tutto** — ubiti se svega, česgod se može... Što će njima pravo občinskomu zastupstvu zakonom dano? što će njima ta ludost o imenovanju trojke...? Nego kako ćeš odito zakon pogaziti? Ima i tomu lieka! Oni iz Poreča naručili utok, stari Tončić brže bolje podastro... a razložio... kakvi razložio... **osar tutto**, u Istri sve je dopusteno... recit stogod, toliko da je... toliko da se oni u Poreču imadu na nešto osloniti... Na dan sjednice, kad se imala sastaviti „trojka“, načelnik Ivan Milovčić dade pročitati mnijenje mjestnoga školskoga vieća, i kad se pročulo, tada oni, izjavivjuć, da je svakomu zastupniku slobodno postaviti u trojku one molitelja, za koje znade po svojoj duševnosti najsposobnijimi, sam predložio trojku, s Matanićem na prvom mjestu, u kojoj nije bilo Radiča. — Na to ustane zastupnik, kako se reklo rođjak Radičev, te predložio trojku u kojoj dolazio Matanić i Kraljić, ali na prvom mjestu Radiči.

Načelnik dao na glasovanje prvi predlog, za koji su, kako rekoh, glasovali svi zastupnici, oim dvojice; a tim je naravski drugi predlog pao... Oj vi mudri pravnici širom naše Istre, nadajte, ako ste

kadri, kakove nezakonitosti u postupku obćinskog zastupstva... Ali ga našu u Poreču, naša ga naš veliki prijatelj Domenico Tončić: Ovaj zagrmio u utoku, a oni u Poreču zapljuskali „bravo“... Sior Domenico, ben fatta!... Načelnik nije smio sam dati predloga; načelnik morao je dati prije na glasovanje predlog zastupnika Kraljića; načelnik je morao glasovati na svu trojicu „na b o t“, nego jednoga po jednoga. I zato mi u Poreču, vaši otc, vaši dobrotvori, uništujemo predloženu trojku — a vam svim zastupnikom govorimo u oči, da ste čući, glupani, bedaci... Držite to moji Dubasljani: tako po prilici su vam pisali iz Poreča...

Netreba spominjati, da je občina na obranu svojih ovako očitih i gadno porcijenih prava, poduzela sve korake... i pitanje, il kako kaže Radić, affaire, visi u Beču, da se pravedno riješi...

Ali kako Radića pripeljati u Dubasnicu, kako Matanića odstraniti? Nejlakše... Matanića promaknimo, tim ćemo se pokazati prema njemu pravednim i velikodušnim, te ga imenovati učiteljem u Pazinu. Gosp. Petar Matanić je zaslužio ono mjesto, i svi njegovi prijatelji se njemu radovali, al ja sam u mojoj duši uvjeren, da oni u Poreču bi ga bili imenovali i ministrom, samo da ga maknu iz Dubasnice, samo da otvore, ako ne vrata, a ono prozor učitelju Radiću; samo da ugode svomu staromu i davnomu prijatelju Tončiću, koji je tako divno provadjao njihova protuhrvatska načela u našoj občini... Da netri obuka — kako jih srce boli za naobrazbu naše djece, imenovati privremenim nadučiteljem u Dubasnici nekoga drugoga, nego baš M. Radića; a ti občino dubasljanski očekuj rješitbu svomu utoku, ali češ ju i čekati!...

Sada ja zaključujem: pokle se je radi učitelja Radića privedo na starca učitelja, da ide u mirovinu; pokle se je onoga činulo u školu dubasljansku, pokle je nastojao zadobiti ovo mjesto bar nezakonitom molbom, pokle drugi nije u ničim skrivio u poznatom postupku, pokle je novim natječajem povrieden on u svojim pravih; pokle je usljed natječaja zapodjenula onakova sramotnja i nemoralna agitacija da bude u trojki; pokle je zemaljski odbor na nikakovom temelju unistio predlog trojke, skoro jednoglasno prihvaćen od obćinskog zastupstva u Dubasnici, neće li svatko pametan reći: u istinu on je unišao kroz prozor, a ne kroz vrata... pokle je sruvao i sruje u poretkom gospodstvu, timi najvećimi i najljucimi neprijatelji našega jezika i naroda, koga bi oni, da bi mogli, utopili u zlici vode; pokle je on istodobno preporučivao se za Dubasnicu i to u Poreču ponovno, a i našim zastupnikom; pokle je njegovo imenovanje sliedilo povriedom najbistrijih obćinskih prava... u istinu njegovo imenovanje bilo i privremeno, nisi i nositi će na sebi ljagu, koju on nikad oprati nemože niti neće... Pa još imade srca slati „Izpravke“?

Da se je pak njegova žena, il kako ju on zove, s u pruga izrazila u onom smislu, kako je u drugoyoru, ostaje živom istinom, a neka on to poriče koliko mu drago: Osoba, kojoj je to rekla je izvan svake sumnje vjerodostojna; niti je to izmislila mašta dopisnikova izvjestitelja. Rekla li ona, da će se tresti pred njimi Dubasnicu, il rekla, kad njoj je po dimnjaku dazljilo, kad njoj je u kuhinji dimilo, kad njoj je po hodnicih smrdilo; eh sada mudrimo, al viditi će občina, al znati će občina kad bude moj muž stalan, to je u duhu hrvatskoga jezika svejedno.

Za sada dosta, preporučom učitelju Radiću u neka drugi put dobro premisliti prije nego li će izpravke slati; pa neka se spomene, da od učitelja kao što i od svakoga narodnog prosvjetitelja, pita se ne samo znanje i nauk, nego još više

značaj, značaj čisti, kršćanski, neporočni značaj... Njegovi pak izrazi „intervju“, „stičanski moć“, „Olymp“, „Zeus“, „informativ“, „affaire“, „kom-pententni faktori“, kojimi je htio valjda istaknuti svoju duboku učenost, neka vjeroje, da nisu za novine, koje najviše puk čita; ako želi da ga puk razumije neka se jih drugi put prodje... (Gosp. učitelj Radić je nastojao da bude imenovan valjda zato, što je želio doći u blizinu svoga roda... Nevjerujemo pak nikako, da bi se on mogao kada promieniti u narodnoga dušmanina, i postati što je bio stari Tončić. Vremena su ovoga, uhvamo u Boga, za Dubasnicu za uvijek prošla. Op. ured.)

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ca bi rec da ti, se niš nejavlje. Pe-pičina z Reki?

Jur. Ter piše, da imaju vrazje potkranji zarad hrvatskih bander.

Fr. Ča ih morda neie Ungarezi?

Jur. Ajbo! Ungar o da nima niš kontra njim, lego Croatia, da nemari za nje.

Razne viesti. Politčke:

Austro-Ugarska. Namjestnik kraljevine Česke grof Cendehove raspisao je nove izbore za zemaljski sabor u izvanjskih obćinah za dne 8. oktobra, u izborničtvu trgovačko-obrtnih komora dne 14. oktobra a u izborničtvu veleposjeda dne 15. oktobra. Kako je poznato, u izborničtvu izvanjskih obćinah birati će se sada za prvi put izravno t. j. bez fiducijara, kao što se bira kod nas.

Dogovori između Mladočeha i čeških agraraca nisu uspjeli. Ovi posljednji postali su bezobzirni, jer se nadaju, da će oleti Mladočehom u izborničtvu izvanjskih obćina do 25 mandata. Ni o kompromisu između Mlado- i Staročeha nema izvjestnih viesti te imade glasova, po kojih bi se dalo suditi, da ni ne postoji takav kompromis. Još nedavno pisali su listovi, da zahtjevaju Staročesi 20 mandata, a Mladočesi, da im nudjaju samo 10. Tom neslogom okoristili su se bez dvojbe Njemci, koji su u tom slučaju, da se dade Čehom što manje moguće.

U susjednoj Kranjskoj pjesni izborna borba žešće nego li u nijednoj drugoj pokrajini Austrije. Proglasi obiju stranka oštiri su i bezobzirni, kao da si stoje nasuprot dvie u istinu ratujuće stranke. Iz tog proglašenja govori strast i mržnja, kakve tih naroda, koji su njoj osim toga dali povod strahu mađjarskih novinara pod Rusijom? Ništa neobična il nepredviđena. Rusija otvara naime na temelju londonske dunavske konferencije svojim ratnim brodom dunavsko ušće, koje je

do osvete i odmazde. Borba njihova nije borba narodna, nego borba osoba, borba strasti i osvete. Slovenski narod odsuditi će jednom jednoga i drugoga, jer ga ne vode k slobodi i sreći, nego u robstvo trećega — silnoga Niemca.

Ovih dana sastalo se u Beču nize svećenstvo skoro svih pokrajina Austrije, da razpravljaju o težojah i potrebah nižega svećenstva. Sastalo se je do 300 odaslanih. Mnogobrojno bijaše zastupano svećenstvo iz Česke. Iz Gorike i Kranjske nebijahu nijednoga. Tršćansko-koparsku nekupuju zastupase gg. dr. Požar i Stemberger kao odaslanci „Zbora svećenika sv. Pavla“. Ovaj posljednji govorio je na sastanku najprije slovenski pak njemački. Govorio je o ravnopravnosti i jednake vrijednosti hrvatskoga i slovenskoga svećenstva. Na sastanku razpravljalo se ob ovih trih točkah: 1. samoobrana svećenstva; 2. o gibanju „odieljenje od Rima“ i 3. o poboljšanju svećeničke plaće.

Službeni list bečke vlade priobćio dne 30. augusta carsko pismo, kojim se sazivlje gornjo-austrijski sabor za dne 9. septembra u Linac na svoje redovito zasjedanje, da razpravi još nekoje preostale mu predmete.

Crna Gora. O posljednjem putovanju kneževica Mirka pišu novine, da mu bijaše ta svrha, da predobje za sebe europske dyorove za to, da bude imenovan guvernerom Albanije ili Macedonije. Glede Albanije da se je izrazio kneževic da se nada, da će se Austro-Ugarska i Italija nagoditi na temelju načela: Albanija — Albancem! Za Crnu Goru da bi bila velika nesreća, kad bi Albanija dosla u tuđe ruke, osobito austrijske. Tada bi bila Crna Gora još čvršće opasana težkim obručen, nego li je sada. Napram vladaru Austrije da je Crna Gora lojalna i zahvalna, nu njezino nezadovoljstvo napereno je proti sadašnjim komjarom Austro-Ugarske i proti njihovoj protuslavenskoj politici.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da kani kralj Aleksandar proglasiti prielotonski sjednikom svoga svaka, mladjeg brata kraljevice Drage. Iz kraljevine Srbije dolaze često iznenadjenja i nitko se nebi čudio tomu, kad bi kralj Aleksandar i tu nakanu izveo.

Ugarska. Jedan njemački list priobćuje neku notu iz godine 1898, koju da je podpisalo 8 arnautskih i 8 macedonskih poglavara. Taj ugovor da nebijase nigdje objelodanjen, a sadržaje glavni uacrt i glavni politički temelj radu macedonsko-bugarskoga odbora. Rad toga druživa, da je naperean poglavito proti zapadnim pokrajinama Turske, koje bi imale sačinjavati dvije velike autonomne, pokrajine naime Albaniju i Macedoniju. Guvernere tih pokrajina imenovao bi sultan u suglasju sa velevladstvi. Ako se nebi našlo za Macedoniju sposobnog kandidata, predložilo bi se za ono mjesto princa Frana Josipa Battenberga. Pojedine grane javne uprave imalo bi se urediti kao što bijahu prije uredjene u istočnoj Rumeliji. Doznava sultan za tu agitaciju putem svoga konzula u Sofiji, odasila namah svoga pobočnika u Albaniju. Rečeni list zaključuje, da imade očitih dokaza o tom, kako Albanezi turske vjere goje tople simpatije do macedonskih ustaša.

Rusija. Mađjarske novine stale su pisati proti tobožnjim tajnim osnovam Rusije na Balkanu. Mađjarski smusenjaci zabravljaju, da je Rusija radi balkanskih naroda, zbog Srbije i Bugarske, potrošila bezbroj milijuna svoga novca i da je žrtvovala na stotine hiljada najboljih sinova za slobodu onih naroda, te da bi morala po tomu imati i neko pravo i neki utpiv kod tih naroda, koji su njoj osim toga srodni po krvi, jeziku i vjeri. A što je dalo povod strahu mađjarskih novinara pod Rusijom? Ništa neobična il nepredviđena. Rusija otvara naime na temelju londonske dunavske konferencije svojim ratnim brodom dunavsko ušće, koje je

u svoju lastnost preuzela i na vlastite troškove uredila. Odatle nepotreba vika na Rusiju, koja da si hoće pridobiti na Balkanu još veći upliv. A tko će njoj to zabraniti. Valjda Mađjari?!

Mjestne:

† August Dolničar, djak prvog gimnazijalnog razreda u Puli, sin čestite slovenske rodbine, nada svojih roditelja, umro je u neželju nakon teške kratkoročne bolesti „meningitilis cerebrihalis“ zvane. Od početnog razreda napried bijaše odličaš u svakom razredu. Tužnim roditeljem naše sančesce.

Glazba c. i kr. vojne mornarice demonstrira proti Slavencima. Znamo slučajeva, da je bilo vojničkim glazbama zabranjeno svirati na zabavama naših družtava u Primorju hrvatske komade, koji imaju u sebi umjetničke vrijednosti, a nisu izazovni za nikoga.

U neželju na večer imali su trgovački pomoćnici u vrhu gostione „Arco romano“ u Puli zabavu, kojoj je prisustvovala glazba c. i kr. mornarice. Jučerašnji „Gornaletto“ hflali se, da su bili najviše odobravani izazovni i porugljivi komadi, talij. uličarske pjesme: *lassé pur che i canti e subi, questi scavi maledetti, marameo, marciadeli, himna lege itd.* Tako se eto ponizila glazba c. i kr. mornarice do nizine talijanske fakinaže, koja te pjesme pjeva, i postala sredstvo izazivanja i razdraživanja Slavena, druge zemaljske narodnosti ove pokrajine.

Ali prosvjedujemo najodlučnije proti tomu i upozorujemo gospodu slavenske delegate na te nepodobštine.

Ženski licej u Puli. Doznajemo iz talijanskih listova, da se namjerava u našem gradu ustrojiti ženski licej il škola za višu žensku naobrazbu. Zemaljski odbor da se je izjavio pripravnim doprinosati iz zemaljske blagajne za takvu školu onoliko svotu, koliko treba jedna gradska pučka škola. Ujedno je zemaljski odbor uputio upravu grada Pule, da se u tom poslu obrati na školske oblasti.

Prodaja novog vina. Municipij grada Pule javlja svim kojih se tiče, da je zabranjeno točiti novo vino koli u kremenah u gradu, toll u onih na selu u okruzju one mjestne občine.

Vrhnika (Oberlaibach) bje ovih dana premješćena iz Kranjske na otok Krk u Istri. Možemo si misliti, kakav bijaše to posao: premjestiti tamošnju pivovaru, zeleznicu itd. u jedan tren oka preko kopna i mora tako daleko. Kako je to moguće bilo? Tko to želi saznati, neka se upita na puljskoj c. kr. pošti, gdje se nalaze takovi gorostasi pod upravom zemaljnoga sadanjega gospodina upravitelja. Nu da ne bi istoga gospodina sa pitanji odveć uznemirivali, kazati ćemo sumi, kako se je to dogodilo. Evo ovako; Jedna ovdješnja tvrdka poslala je jedno pismo sa jasno pisanim imenom naslova i opredieljenim „Vrhnika“, kamo je bilo namijenjeno. Nu na puljskoj c. kr. pošti, gdje poznadu vrlo dobro geografju slavenskih zemalja, poslaše pismo u Vrhniku na otok Krk. Zalimo gospodina postara u Vrhniku, koji si je morao mnogo truda dati, kada je tražio u svojoj okolici Vrhniku, odnosno naslovnika, nu tome je doskočio time, da je pismo na veliko odpraviteljevo veselje povratio u Pulu — jer niti on nije znao gdje je Vrhnika — sa opazkom „Unbekannt“ i „retour Pola“. Nu, kako su u Puli prvi put bili slipeji, bili su i drugi put, kad se je pismo povratilo. Nisu se potrudili, da bi se osvjeđočili, koji je uzrok povratku, već su list jednostavno povratili onomu, koji ga je bio poslao. Evo, takova šta se može dogoditi valjda jedino na puljskoj pošti, gdje nepoznadu hrvatskog jezika, a jošte manje slavensku nomenklaturu mjesta i sela, a stavili bi glavu, da novopećena talijanska imena naših krajeva poznadu je dobro.

Pokrajinske:

Imenovanja i premještenja. Glavni učitelj na c. k. učiteljsku u Kopru je Josip Žilih imenovan bijaše profesorom na c. k. realci u Gorici. G. dr. Matko Šostarić, profesor na c. k. gimnaziji u Gorici, premješten je na hrvatsku gimnaziju u Pazinu.

Mjesto zemljomjera. Načelnik občine Kanfanar g. A. Ocret raspisuje u tršćanskom "židovčicu" natječaj na mjesto zemljomjera ili druge osobe, koja bi bila sposobna, da ustanovi obćinska zemljišta, koja su si obćinari prisvojili (usurpi). Molitelji za to mjesto valja da pošalju svoje molbe obćinskomu uredu u Kanfanaru do 15. septembra. U molbi treba kazati, koliko se zahtjeva za radnju u sobi, koliko vani, na licu mjesta.

G. A. Ocret ne kaže, koji bi morali poznati jezik molitelja, ali to se razumije samo po sebi, da je dosta, da poznaju njegov materinski jezik talijanski.

Promjene u krčkoj biskupiji. Č. g. Zahija Petar premješten je iz Unija na plovaniju Dragebašćanske. Na Unije određen duh. pom. iz Malog Sela č. g. Ivan Orsić; na njegovo mjesto odlučan č. g. Andrija Jurinić, dosada vjeroučitelj u Malom Selu; a vjeroučiteljem imenovan č. g. Vinko Premuda dosada upravitelj Dragebaške.

Č. g. Josip Pavačić, duh. pom. u Krku, ide upravljati kurom Puntekrija; č. g. Ivan Kremenić, duh. pom. odlazi iz Dubašnice u Dobrinj; iz Dobrinja pako premješten u Dubašnicu č. gosp. Toma Bogović.

Mladomistici Ivan Butković, imenovan je koralnim vikarom i duh. pom. u Krku, a Josip Bogović duh. pom. na Krku.

Imenovanja pučkog učiteljstva. Učiteljom III. reda na ženskoj pučkoj školi u Kastvu imenovana bijaše gđica Marija Kinkela; učiteljom III. reda na muškoj pučkoj školi u sv. Mateju imenovan bijaše g. Mijo Haidinger; nadučiteljom II. reda kod pučke škole u Bujah imenovana bijaše gđica Stella Predonzani.

Zemaljski odbor u Poreču pristao je na predlog c. k. zemaljskoga školskoga vieća, da ostane učitelj g. Jakov Jakac i za školsku godinu 1901—1902 na razpolaganje učiteljstva u Kopru i da se povećava godišnja odšteta nadučitelju g. Ivanu Franku u iz Rukavca, zato, što podučuje hrvatski jezik u talijanskoj pučkoj školi na Voloskom.

Zemaljski odbor nije pristao na predlog c. k. zem. škol. vieća, da učitelj g. Medvedić, imenovan na pučkoj školi u Juršićih, ostane i nadalje u Tinjanu, a u Juršićih — da podučava privremeni učitelj g. Svriličić.

K uređenja zdravstva u Istru. U zasjedanju istarskoga sabora od godine 1900 bijaše prihvaćena zakonska osnova, kojom se je imalo urediti zdravstvo u zemlji. Ta osnova nije dobila previšenje potvrde — jer sastavljena kano i ine druge osnove istarskoga sabora jedino sa talijanskog stranačkog gledišta, ništa sa gledišta obćenite koristi za sve stanovnike.

C. k. namjesticтво u Trstu priobćilo je zemaljskomu odboru u Poreču one promjene, koje bi se imale po mnjenju ministarstva na rečenju osnovi preduzeti, a da se istu uzgogne predložiti na potvrdu. Zemaljski odbor dati će, u predstojećih sjednicah istarskoga sabora ponovno spomenutu osnovu, na razpravu preinačiti valjda osnovu, kako to zahtjeva ministarstvo.

Poholjšanje učiteljskih plaća u Istri. Zemaljski odbor za Istru odposlao je zakonsku osnovu, prihvaćenu dne 3. t. m. u istarskom saboru u Kopru, kojom se uređuju učiteljske plaće — c. k. namjesticтvu u Trstu, da ju isto odašalje na carsku potvrdu u Beč.

Proširenje pučke škole u Rukavcu. C. k. zemaljsko školsko vieće za Istru,

odlučilo je, da se proširi sadašnja dvorazredna pučka škola u Rukavcu, u torazrednicu posto su sagradjene shodne prostorije.

Širokih su rukava napram svojim. Zemaljski odbor u Poreču pristao je na molbu obćine Milje, da je tamo buduće školske godine namjesti na muškoj pučkoj školi izvunredno petog učitelja.

Znateljnj smo, koliko imade te djece na muškoj pučkoj školi u onom neznatom talijanskom gojezdu, da im treba 5 učiteljskih sila.

Talijanska škola u Zminju. Zem. odbor u Poreču očitovao je, da pristaje na predlog c. k. zemaljskoga škol. vieća, da se podieli sadašnju dvojezičnu pučku škola u Zminju i da se tamo ustroji pučka škola sa talijanskim naukovnim jezikom. Hrvatska pučka škola ostati će valjda tamo, gdje sada dvojezična.

Gradnje ceste u Istru. Obćinsko glavarstvo u Barbanu primilo je od zemaljskoga odbora u Poreču nacrt i proračun, izrađen od tehničkog odsjeka, za gradnju ceste Barban-Zminj.

Upravno vieće u Marčani dobilo je nalog, da dovrši bez oklijevanja komad ceste između Karnice preko doline Mandaline u Marčanu.

Brodelem. Dne 25. t. m. otputovao je iz Zadra bašćanski jedrenjak "Pomoz Bog" za Bašku pod zapovjedništvom P. Kosa. Jedrenjak plovio je isprva južnjakom i približio se već bio otoku Rabu, kod zatona, kržovav sv. Mare, na istom otoku nakonam, da se u nj zakloni, kad ga na jednom okolo 7 sati večer naskoči žestoki vihor i baci na ostre klisure, da se sav rastrieskao. Momčad broda se spasila.

Iz drugih krajeva.

Zaraćen. Iz Zagreba nam javljaju, da se je tamo zaručio poznati prijatelj istarski Hrvata, osobito naše družbe "sv. Cirila i Meloda" g. Slavko Dragič sa dražestnom gospodjicom Darinkom Bahorsky. Naše najsrdačnije čestitke vrlo mu otačbeniku i njegovoj vrijednoj otačbranici!

Bogatstvo Slavonije. Između svih hrvatskih zemalja nadarena je najvećim bogatstvom od prirode ravna Slavonija. Njezine sume, livade i ravna polja jesu od neprocjenjive vrijednosti. Iz statističkih podataka o trgovini sa drvom i blagom (marvom) te o proizvađanju žita u toj krasnoj našoj zemlji vidimo slijedeće podatke, što ih je izdala trgovačko-obrtnička kamora u Osijeku.

U Slavoniji rodilo je godine 1900 žita:

Pšenice	2,291.301 kv. vr.	32,078.214 K
Raži	159.484 . . .	1,913.808 .
Ječma	250.050 . . .	2,750.250 .
Napoleci	530.702 . . .	6,044.424 .
Zohi	574.918 . . .	6,324.076 .
Kukuruz	2,336.586 . . .	21,029.724 .
Ukupno	6,143.039 . . .	70,140.016 .

Od ove količine pošlo je u trgovinu u ukupnoj vrijednosti od 26,236.000 kr. Sve ostalo potrošise sami producenti.

God. 1900 prodano je u Slavoniji 112 hrastovih šuma, koje stoje pod javnom upravom i osim toga posjedeno je velik broj privatnih šuma raznih vlastelinstva. U ovim ogromnim šumčinama izradno je 1900. god. 10,000.000 kom. francuzkih dužica i 1,000.000 njemačke bačvarске gradje. Izvezeno je pak iz Slavonije preko Trsta 5,551.300 komada dužica, a preko Rieke 36,845.841 komad, ukupno dakle 42,437.201 komad. Proizvedene dužice prodavale su se od 460 do 510 kruna po 1000 komada.

Opazila se u izvješću, da je u zadnje doba slavonskim dužicama zaprijetila na francuzkom tržištu, na kome su dosle skoro izključivo razpolagale, opasna konkurencija sa strane američanskih dužica. Za sada ta konkurencija ipak ne čini, da prodaja slavonskih dužica zapinje i sve što se proizvede, lako se prodaje. Ne zna se, kako će u tom biti u buduće. I bosanske su

dužice počele otvarati put na svjetska tržišta.

Godine 1900 bila je u Slavoniji trgovina marvom dosta slabija nego li prvih godina. Prodano je u svemu 35.870 konja, 91.174 ovaca i janjaca i 189.924 svinja. Cijene su bile slabije radi skoro neprekidnog zatvora granice u Austriju, te su mnogi ljudi izgubili sav svoj imetak, što nisu utovijene svinje mogli prodati u pravo vrijeme.

Listnica uredništva i uprave.

G. I. S. u P. Čudite se što neima u posljednjem broju opisa svečanosti otvorenja "Hrvatske čitaonice" u Mošćenich, dočim su takav opis imale druge hrvatske novine. Mi se pako nečudimo tomu nimalo, jer je kod nas zalibog zavladao običaj, da nas naši prijatelji izvješćuju o važnih događajih, pošto su o tomu već sve druge novine obaviještene bile. Tako bijaše i nedavno sa svečanostu u Vrbiniku.

G. I. M. Za ovaj broj bijaše nemoguće. Da ste nam zdravo!
Gosp. Stj. Blažina, Chicago.
Vaša predplata jest podmirena do konca ove godine.

Brzjav "Naše Sloge".

Krk, 2. septembra. Jučer započeo sinod svečanstva krčke biskupije. Veliki broj prisutnih svećenika i veliko oduševljenje među narodom. Istarski zemaljski odbor poslao nalog obćinam, da prosvjeduju proti sinodu. Taj korak slavne junte pobudio sveobći smieh, jer su prošla mletačka vremena.

U gostioni

"Ajdemo k Mladineu"

na trgu Porta Arata, Pula,

toče se najfinija istarska i dalmatinska vina i zgotavljaju izvrstna jela za doručak, objed i večeru uz umjerenne cijene.

BACVE ZA VINO
rabljene, od 4 do 7 hektara
veće od 14 do 20 hektara
PRODAJE
u Puli, Via Sissano 10 T. Fonda

Restauracija
ŠEPUKA - PAZIN
sa sobama za prespavanje
preporuča se
p. n. obćinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajući uvijek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kripeka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slastice.

Prve slovenske sklađište pokucstva
Antona Cernigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marozzi,
podružnica sklađište zadržuje u Gorici.

Sklađišta u Solkanu - Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom
Svaka je konkurencija nemoguća jer je pokucstvo iz prve ruke.

Da se jednom počne sa jeftinom prodajom robe na bazaru, to je jedna od najvećih šteta, kojom se mora odbraniti. Svakoj je uri priloga koželjica, od koje i jedno novo iznajmljeno umanjujeće izračlo kao dar, bulava.

tor. 240 jedna Nickel-Anker-Remontoir žepna ura sa posebrljenim lancem franc. lancem i kutijom.
tor. 420 jedna prava srebrna Remontoir žepna ura sa američanskim posebrljenim lancem i kutijom.
tor. 470 srebrna ženska ura, Remontoir sa posebrljenim lancem i kutijom.
tor. 11 prava sa 14 karat. zlata Remontoir žepna ura sa elegantnom kutijom iz alasa i lancem.

Sve je garantirano za 3 godine

Slo ne odgovara rado se promjenjuje, ili se novac povrća, pak je tako svaki riinko isključen. Slični su oglašaji potvoreni. Dobit se može uz gotov novac ili pošt. posredom kod tvrtke

BRACA HURVIZ
Sklađište ura i zlatnih stvari na veliko. — Dobavljač c. k. austr. saveza, drž. činovnik, i t. d. Ilustrovani cijenici gratis i franko. Krakov, Stradom 17. Traže se agenti.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Methodijske zigice!

Podpisani preporuča p. n. obćinstvu u Puli, osobito pako velec. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.

U zalihii imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, krojački majstor